

Název	Kuřátko Čiky	
Věk dětí / časová dotace	5–6 let	20–30 minut
Vzdělávací oblast	Dítě a ten druhý; Dítě a společnost	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	DIGITÁLNÍ

Cíl činnosti:

Dítě odmítá nežádoucí chování, chrání se před ním a v rámci svých možností se brání jeho důsledkům (dokáže říci „ne“ v situacích, které to vyžadují, má povědomí o tom, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc).

Pomůcky:

Příběh „Kuřátko Čiky a jeho přátelé“ + obrázky (viz příloha), dataprojektor nebo interaktivní tabule na projekci obrázků, pruh červeného a zeleného papíru pro všechny děti (na hromadný hlasovací systém).

Popis činnosti:

Děti se pohodlně posadí, učitel ukazuje dětem obrázky a vypráví příběh o kuřátku Čiky. Při vyprávění dbáme na výraz – změny hlasu, mimické projevy, napodobování zvuků zvířat. Vyprávění přerušujeme a diskutujeme s dětmi o pokračování příběhu, o možném zakončení. Necháváme dětem prostor pro spontánní projevy, které mohou vyprávění doplňovat nebo rozvíjet, pro otázky. Tyto projevy dětí vítáme, ukazují nám také, jak příběh děti oslovil a zda vnímají obsah vyprávění.

Reflektující otázky: Co je na obrázku, kde je liška s vlkem, divné? Co se tam děje? Co neměl Čiky dělat? Co udělal Čiky špatně? Jak byste se zachovali vy na jeho místě? Co byste mu poradili? Kdo byli jeho opravdoví kamarádi? Podle čeho se poznají skuteční přátelé? Proč nemůžeme cizím lidem o sobě říkat osobní informace (svoje jméno, kde bydlím – adresu...)? Co by se mohlo stát? Kdyby se vám stalo něco podobného jako kuřátku Čiky, kam byste se obrátili o pomoc? Komu byste se svěřili?

Komentář z pohledu gramotnosti:

Rozvoj **digitální gramotnosti** probíhá při diskuzi o tom, jaké technologie pro komunikaci znají (mobilní telefon, tablet, počítač aj.), které technologie mají doma, které další znají ze svojí rodiny a svého okolí (DG-0-1-01/05), při diskuzi o nebezpečných situacích, se kterými se mohou setkat prostřednictvím komunikace přes internet s neznámými cizími lidmi, a kde případně hledat pomoc (DG-0-1-06/07). Potenciál těchto diskuzí určují zkušenosti konkrétních dětí, s kterými tuto činnost učitel realizuje. Učitel v návaznosti na příběh otázkami zjišťuje, co děti o tématu vědí, následně postupně rozšiřuje a doplňuje o osobní zkušenosti dětí z jejich rodin a okolí.

Rozvoj **čtenářské gramotnosti** probíhá při soustředěném poslechu příběhu, zapojováním se spontánními projevy do příběhu (ČG-0-1-03), doplňováním svých postřehů, porovnáváním příběhu s vlastními zkušenostmi (ČG-0-2-07) a následným vybavováním si slyšeného (ČG-0-2-01), porozuměním významu textu, odhadováním pokračování příběhu či předvídáním zakončení. Při poslechu i diskuzi mají děti možnost klást otázky, pokud něčemu nerozumí, objasňujeme význam neznámých slov (ČG-0-4-03).

Hodnocení:

Důkazy o učení zjistíme z odpovědí na otázky, které ověřují naplnění stanoveného cíle. Například: Odhalilo dítě v příběhu situaci, kde se objevili falešní přátelé? Dokáže dítě říci, co udělalo kuřátko Čiky špatně? Dokáže dítě vyjádřit (slovně nebo jinou neverbální formou – např. kresbou), co mělo kuřátko udělat jinak, aby se zachránilo před liškou a vlkem?

To, co se dítě naučilo, můžeme také zjišťovat pomocí techniky „Hromadné hlasovací systémy“, kdy nám tato technika pomůže získat odpovědi celé skupiny dětí. Pro děti v mateřské škole, zpravidla pro ty nejstarší, je vhodná varianta, kdy děti volí mezi dvěma variantami odpovědi, která je správná (ANO/NE). Děti mohou použít červený X zelený míček (nebo červený X zelený pruh barevného papíru). Pokud dítě souhlasí, použije zelenou barvu, pokud nesouhlasí, ukáže červenou a zdůvodní své řešení. Tuto techniku je třeba s dětmi předem vyzkoušet – nacvičit označování formou barev nebo na jednoduchých formulacích – např. kuřátko dělá píp, kráva dělá bů, pes dělá mňau. Učitel se ptá na details z příběhu, například: „Přístroj, který kuřátko Čiky našlo na farmě, byla televize? Odeslalo kuřátko Čiky z nalezeného přístroje zprávu: ‚Ahoj, já jsem velký medvěd a bydlím v hlubokém lese.‘? Bylo správné, že Čiky na sebe prozradil osobní informace někomu, koho vůbec neznal? Byli liška a vlk Čikyho opravdoví přátelé? Pozvalo kuřátko Čiky na hostinu svoje staré přátelé z farmy? Chtěli liška s vlkem kuřátku ublížit? Můžeme věřit všem cizím lidem, které vůbec neznáme, a bez obav jim o sobě všechno říci, když jsou na nás hodní a usmívají se?“ Pokud by bylo více odpovědí nesprávných, může se učitel k problematice vrátit.

Výtvarné ztvárnění příběhu.

Diskuze nad tématem.

Postřehy z ověřování:

Činnost byla ověřena v mateřské škole ve třídě dětí ve věku od 4 do 6 let, počet dětí 21. Text učitelka nečetla doslovně, upravila si ho podle svého tak, aby byl pro děti zajímavější a více je zaujal. Učitelka využila interaktivní tabuli k projekci obrázků. Díky obrázkům a tematickému pojetí ze zvířecí říše příběh oslovil i mladší děti. Děti byly pozorné, zaujaté, doplňovaly vyprávění a příběh svými komentáři dále rozvíjely („Kuřátka tam mají maminku slepičku. Jedno kuřátko je jiné než ostatní – Čiky má na obrázku něco na hlavičce.“ apod.). Na obrázku, kde je liška s vlkem, ihned pochopily, co se děje, a začaly samy povídat, že je něco špatně. Postupnými otázkami se společně dostali až k tomu, že děti samy řekly, co kuřátko udělalo špatně, a začaly mluvit o tom, že opravdoví přátelé jsou ti, co kuřátku pomohli. Po dalším zhlédnutí obrázků dokázaly děti samy příběh převyprávět vlastními slovy. Z příběhu si děti vzaly ponaučení, že stejně, jako si nemají povídat s cizími lidmi a sdělovat jim osobní informace, platí to stejné i ve spojení s komunikací přes telefon, internet apod. Skupina těchto dětí měla zkušenosti ze své rodiny a okolí se zprávami SMS (prý je posílají rodiče), děti uměly pojmenovat mobilní telefon a věděly, že je možné zprávy posílat i z počítače. Jiné pojmy, jako např. Facebook, děti neznaly.

Téma děti zaujalo, následně projevíly zájem o výtvarné zpracování příběhu, to je další **důkaz o učení**.

Další doporučení:

Text je možné upravit dle potřeb učitelky a konkrétní skupiny dětí, text se stává pro posluchače zajímavější, pokud obsahuje například více přímé řeči s využitím zvuků jednotlivých zvířat. Pro účely správného mluvního vzoru a rozvoje slovní zásoby je vhodnější používat méně zdvořilých slov.

Pokud mateřská škola nemá techniku na zobrazení obrázků, lze činnost bez problémů provádět s vytištěnými obrázky. Pro tisk zvolte dostatečnou velikost obrázků tak, aby na ně děti dobře viděly.

Po skončení vyprávění příběhu můžeme dětem nabídnout další činnosti, například aby příběh výtvarně ztvárnily nebo ho prožily formou tvořivé dramatiky. **Činnost se stává hodnotnější, když do tématu přinesou další nápady sami děti a učitel na to umí pružně reagovat.** Výtvarné práce je možné po určitou dobu ponechat ve třídě, aby na ně děti viděly, a na základě prací dětí si tak některé situace z příběhu připomínat, diskutovat o nich, upevňovat si získané znalosti o správném bezpečném chování.

Zdroje:

Fotografie z ověřování: Jana Junková

FANFULOVÁ, Eva a KOZLOVÁ Zuzana. *Kuřátko Čiky a jeho přátelé*: [online] Metodický portál RVP.CZ, březen 2019, [cit. 2020-5-23].

Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=84758&view=15150>

Přílohy:

Příběh – Kuřátko Čiky a jeho přátelé.

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořil autorský tým [PPUC-MŠ-tým](#), hlavní editorka Jana Smolková. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

